

Nem nevelni kell a gyermeket – mondta –, hanem vele éni. Aki nem tud reggeltől estig játszani a gyerekekkel, az ne nyaraltasson. A szülőket ritkán engedte látogatóba – bár hatásosan kommunikált velük. Nem azzal kezdeném – jelentette ki –, hogy ismerd meg a gyermeket, hanem azzal, hogy légy önmagaddal tisztában. Ezután következik a gyermek megismerésének a feladata. Ha egy kutat úrók, addig kell fúrnom, míg nem buzog belőle a víz. Azután már magára hagyhatom. Ugyanezt kell tenni a nevelésben is. Biztosítani kell az érdeklődés felkeltését és a kérdés lehetőségét (de nem kell okvetlenül direktbe válaszolni: meg kell teníteni a gyermeket keresni, kutatni, próbálni, kísérletezni). Nagyon fontos a játék, a mese, a humor!

Az első: minden emberben tisztelni kell az egyéniséget!

Ha egy pedagógus nem tudja kivívni a gyermek szeretetét vagy tiszteletét, az rossz pedagógus. Ha nem tisztelik: az csőd!

S a magánélete? Arra már nemigen maradt ideje. *Szép nő volt* – kézsérülése miatt, meg egyébként is némi gátlással, féltékenységgel a másik nem irányában. Meg azután a pedagógusi elhivatottság minden mást elsöpört. A korai féltékenység nyomán később meg már hagyta, hogy „elkessen”. Talán mégiscsak a laissez faire érvényesült? Hadd menjenek a dolgok úgy, ahogy éppen mennek...

JEGYZET

- (1) A bánki tó „gyilkos tó” volt – nyaranta 2-3 fulladással. Ő a gyerekeivel mindig úszott – sose volt baj (de szigorú szabályok igen). Egy 4 éves kisfiú dühösen elkezdett egy nála nagyobb baltával fát vágni. „Hagyjátok” – mondta az aggodalmaskodóknak. Neki lett igaza. A gyermek nem vágta meg magát. De megnyugodott. Az „eszi – nem eszi” tábla pedig azzal kecsegtette a mindenevőket, hogy a legjobból többször is kaphatnak. Eszter utálta a fanyalgást, az eleganciát, a kényeskedést.
- (2) Nevét hiába keressük az 1978-as Pedagógiai Lexikonban.

Nyugodtan tegezz (Leveleki Eszter pedagógiájáról). Összeállította, szerkesztette Farkas Endre, Bp. 1992. 171 p.

FALUDI SZILÁRD

Ki viszi át a kultúrát?

Csőd van, válság, van, recesszió van... Kilábolunk-e belőle, s mikor – ennek megítélésében egyre többen, egyre pesszimistább következtetésre jutunk... „Mondj valami jót!” – mondje barátom a telefonba, miután alaposan kibeszéltük magunkat Boszniáról, Solingenről, az ukrán atomtűzterőről. És akkor elmeséltem neki, hogy a hét végén Kunhegyesen voltam, a Weöres Sándor Gyermekszínház Fesztivál területi döntőjén, amelyen négy megye legjobb gyerekcsoportjai vettek részt.

Már az is csodaszamba megy, ha egy ilyen rendezvény létrejön. Ki ne tudná: a kultúra – még a hivatásos is – jóformán csak kalapozásból él, egyre laposabb az adakozók erszénye, egyre csappan az adakozó kedv is. S hát ezek „csak” amatőrök! S „csak” gyerekek! Már a megyei döntőket is nehezen sikerült összehozni. Rendezők-résztevők utolsó pillanatig nem tudták, lesz-e terem, szállás, étkezés. Lesz-e minderre pénz? A csoportok utolsó pillanatig bizonytalanságban voltak: csak maguk örömére dolgoztak-e (az se kevés!), vagy számíthatnak nagyobb megmérettetésre! Egy héttel korábban (!) a megyei döntőn vette híret Kunhegyes ifjú (1988 óta) városa, hogy nincs gazdája a területi vetélkedőnek. Magára vállalta – s egyetlen hét alatt megszervezte. Nem is akárhogy! Ennek az eseménynek rég nem érzett, igazi fesztiválhangulata volt! Körültekintő szervezés, figyelmes lebonyolítás, egyszerű s mégis ünnepléses formai keretek – már magában „ez

se semmi”, ahogy ma pestiesen mondják. Én azonban inkább arról szeretnék szólni, ami e mögött van. Hogy van egy város, amelynek polgármestere, a rendezvény fővédnöke, *Szelekovszky István* nem pusztán „reprezentál”, de végignézi az összes előadást! Már közvetlen, gyerek-felnőtt nézőt egyaránt megérintő nyitó szavaiból is kicsengett, hogy valóban fontos neki az ügy, amely voltaképpen nem is egyetlen ügy, mert a város, a gyerekek, a kultúra, az összefogás, az önzetlen közös tevékenység ügye. A városé, amelyet az annyit emlegetett vállalkozó kedv, a szakértelemmel párosuló újat-merés segíti ki az általános válságból: mert a biobárányt nem érinti az embargó, s a biokultúrának van piaca, a biogazdálkodásnak pedig van tudora s apostola – maga a farmergazda-polgármester, akinek szavára s példájára összefog egy város; aki gazdakört szervez, a népfőiskolán biogazdálkodási kurzust indít, ő az egyik fő közreműködő; közvetlen köze van a kultúrához is: a polgármesteri hivatalban faragott faszbrai vonják magukra a belépő figyelmét, s arra is talál időt, hogy ebbéli tudományát a helyi kézműves szakkörben, alkotótáborban kamatoztassa. (Azt a szót, hogy „párt” Kunhegyesen egyszer sem hallottuk – igaz, magunk sem ejtettük ki. Nem illett a légkörhöz.) A városé, amelynek már hagyományai vannak – elsősorban a sportban: rendezett már foci-világkupát 150 csapat részvételével, van saját „Dózsa iskolája”, „Foci BT”-je, általános iskolás gyerekeknek focikollégiuma; van több éves műltra visszatekintő játéktársasága, a Konok Kunok Hagyományörző Baráti Egyesülete, amely immár másodszor szervez nemzetközi játéktalálkozót francia, belga, osztrák, amerikai és más játékgyűjtők és -készítők részvételével. A város, melynek nem profitorientált művelődési központja táplálja a város kulturális életét, élén minden városi kezdeményezés lelkes társrendezőjével, *Szekrényes István* igazgatóval: az MK támogatja a helyi népi zenekart, népi táncsoportot, több népi iparművészeti szakkört működtet (kosárfonó mesterek munkáiból a fesztivál vendégei is vásárolhattak.) Ez a fesztivál volt a művelődési központ első önálló, nagyszabású kulturális rendezvénye. Mintegy 200 szállóvendég elhelyezését-étkeztetését s egy fesztivál zökkenőmentes lebonyolítását kellett megoldania. Az eredmény a kunhegyesi közélet szellemét s a közreműködők fáradhatatlanságát dicséri. Mert a rendezvényt ugyan elsősorban a Magyar Drámapedagógiai Társaság finanszírozta nagyon későn, nagyon gyóren csurrano-cseppenő pályázati pénzeiből, de: az egyik szálláshelyet kunhegyes önkormányzata ingyen bocsátotta a fesztivál rendelkezésére, az iskolai kollégiumok és a helyi Gyermek-élelmezés rendkívül kedvezményes árakat számítottak fel szolgáltatásaikért. De van tovább is! A legnagyobb örömet s dicsőséget jelentő továbbjutást felsorolhatatlanul sok kunhegyesi lokálpatrióta toldotta meg egy-egy díjjal, jutalomtárggyal: egy órásmeter maga készítette ezüst ékszerekkel, a cukrász tortával, egy óvónő maga alkotta bábokkal, a helyi szakiskola igazgatónője – az igen nagy sikert aratott helyi *Kuncogó* színjátszócsoprt jelképévé vált – lila plüssmajmocsákkal, a polgármester ajándékoszárral, a FIDESZ s még egy helyi szervezet fényképezőgéppel, a művelődési központ berekfürdői vázákkal... – bocsásson meg, akit kihagytam a felsorolásból: az olvasó ennyiből is látja, mit nyújthat együtt az ötletesség és az önzetlenség, a kunhegyesek meg úgyis tudják, ki mit adott az ünnep fényéhez. Mert ez az alig másfél napos rendezvény fényes ünnep volt. Igazi gyerekünnep. Öt-hétéves kunhegyesi apróságok verses ritmusjátéka adta meg alaphangulát: a derűt, a mosolyt, mely a másfél nap során végig az arcokon maradt. A gyerekek – ahogy *Fodor Tamás* színművész, a zsűri elnöke zárszavában hangsúlyozta – nem egyszerűen „aranyosak” voltak: közös erőfeszítések, sokéves művészeti tevékenység eredményét, színvonalas kultúrát varázsoltak elének a színpadra. Szokatlanul egyenletes, magas színvonalú fesztivál volt, igazi gyerekprodukciókkal: sok mesével, zenével, színnel, mozgással. Telt házzal, a harsány tetszésnyilvánítással nem takarékoskodó, egymásnak is szurkoló nézőkkel és figyelmes, őszinte, az elismerő szót bőkezűen, a bírálatot fukarabban – s mindig érdemi elemzéssel alátámasztva – mérő zsűrivel. Az esti közös játék-éneklés közben barátságok szövődtek, címek cseréltek gazdát, s ha e kapcsolatok nem lesznek is hosszú életűek, egy-egy következő találkozáson ezek a gyerekek már meg fogják ismerni egymást, s ilyen emlékekkel a hátuk mögött talán nem fognak majd úgy acsarkodni egymásra, mint „ezek a mai felnőttek”.

Mert válságból, recesszióból, gazdasági kátyúból ki lehet jutni. Mikor? Mekkora áldozatokkal? Nem tudjuk. De ha van valami s valaki, ami és aki át tudja vinni az időtálló,

legfontosabb értékeket a „túlso partra”, akkor az a valami a kultúra és az a valaki a gyerek. S akik erről oly gyakran elfelejtkeznek, azoknak szeretünk volna a kunhegyesi példával „injekciót” adni reményből és örömből.

Ezt meséltem el Laci barátomnak is a telefonba.

ELŐD NÓRA

Hallássérültek oktatása Kolozsváron

„Vannak olyan gyermekek, akiket előzetes irányított családi nevelés nélkül egyenesen az óvodába kell felvenni, sőt olyanok is, akik a 6. életév betöltése után esetleg még később kerülnek iskolába. Sok esetben van szükség arra, hogy az intézmény vezetősége szükségmegoldásokat keressen, részben azért, hogy az érintett gyermekeken segítsen...” – mintha rólunk írna *A. van Uden*. A hallássérültek egyetlen magyar nyelvű intézetébe Erdély egész területéről jönnek gyermekek. A kolozsvári iskola és diákotthon közel 185 gyermek számára biztosítja a szurdopedagógiai és audiológiai gondozást a teljes és ingyenes ellátást. Az intézetben gondozottak három óvodai csoportban és I-VIII-osztályig tanulnak 3-16 éves kor között. Előkészítő osztályaink nincsenek. Az óvodai csoportok és az osztályok képe nagyon heterogén éppen a fent említett ok miatt: ennek az iskolának kell vállalnia minden hallássérültet, aki magyar nyelven szeretne tanulni. Így nem minden esetben tudjuk szétválasztani a nagyothallókat a siketektől, sőt a halmozottan fogyatékosokat sem a normális hallássérültektől. A csoportok létszáma túl nagy (12-15 gyermek). Csoportbontásra a súlyos tanterem- és szakemberhiány miatt eddig nem kerülhetett sor. Az elkövetkező két-három évtől gondjaink enyhülését várjuk: új diákotthon építésére van kilátás, és újraindult a magyar gyógypedagógusképzés is Kolozsváron.

Az Uden által megnevezett csoportok, részlegek nálunk is nagyon jól beválnának. Alakíthatnánk „orális gyermekek”, „grafikus orális gyermekek”, „daktil gyermekek” és „ikon gyermekek” csoportokat, osztályokat.

Az iskola hivatalosan elfogadott módszere az orális módszer, de a mesterséges jelek (daktil abc, jelek) igénybevételével és a sérült gyermekek sokfélesége miatt az íráskép hangsúlyozásával is folyik az oktató munka.

Az utóbbi két év folyamán az intézetben előrelépés történt az audiológiai gondozásban.

1990-ben kormányközi megállapodás született Románia és Anglia közt az összes beiskolázott hallássérült gyermek hallókészülékes ellátását, audiológiai kabinetek felszerelését és a szakemberképzést illetően. Alig két hónap alatt önerőből és adományból elkészült a hangszigetelt audiológiai kabinet, ahol helyet kapott a modern audiométer és az illesztékminta sarok, átvettük a hallókészülékeket a nagyszámú még nem protezált gyermek részére.

A több ciklusban szervezett szakmai képzés során főként az audiológiai gondozást vállaló két gyógypedagógus részesült elméleti és gyakorlati felkészítésben, de bizonyos tevékenységi formák (gyakorlati bemutató foglalkozások, kerekasztal megbeszélés stb.) az iskolában tanító összes szakemberek, pedagógusok és a szülők képzését szolgálták.

Az audiológiában jártasságot nyert gyógypedagógusok audiogramot készítenek, a rendelkezésre álló angol hallókészülék-típusból válogatva elvégzik a protezálást, megméri a hallókészülék hatékonyságát, beállítják a készülékeket az optimális frekvenciamezőre, illesztékmintát vesznek és elvégzik az apróbb illesztékJavításokat.

A protezálást követően az iskola oktatási módszerei is átértékelődnek. Megkezdődött a korai hallásnevelés az óvodában. A beszédelsajátítás főleg auditív úton történik. Nagy szerepet kap a hallókészülék a kisgyermek beszédre készítésében, az intenzív hallásnevelésben, a jó beszédrítmus elsajátításában, a korai beszédmegértésben.

A szemléletváltás, ami a protezálást követte, kihathat az oktatói munka egészére, de főleg az óvodás korú gyermekek és a kisiskolások kommunikációs kompetenciájának hatékony emelését várjuk tőle.